Devlet Nüshası

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: M. Emin KANTÜRK
İdarehanesi: Cemal Nadir Sokak. No. 4 Ankara C. İstanbul

12 TEMMUZ 1951 PERŞEMBE
SAYI: 2

İşçi Hakkı

HAFTALIK SİYASİ MÜSTAKİL GAZETE

PERŞEMBE GÜNLERİ ÇIKAR
Başyazarı: KEMAL SÜLKER
YIL: 1 FİYATI: 10 Kuruş

GELECEK SAYIDA:
Sendikalar Birliğinden niçin istifa ettiler ?
Fabrikaya giren göçmen (Hikâye)
İşsizlikle savaş

İşçilerimizi himaye yerli malını himaye

Tekstil ve Örme Sanayii işçilerinin kampanyası

İşçi sınıfı ve siyasî partiler

Yazan: **Kemal SÜLKER**

14 Mayıs Milletvekili seçiminden sonra iş başına geçen Demokrat Parti, işçi sınıfı karşısındaki durumunu belirten ilk büyük imtihanı, Grev ve Lokavt Kanunu tasarısı ile vermektedir. Bu imtihanın başarı ile sona ereceğini söylemek için vakit henüz erkendir.

Uzun yıllar, işçinin refahını sağlayacak sosyal reformlar yapmak yolunu tutamıyan Halk Partisinden sonra iktidara gelen Demokrat Partinin neler yapacağı parti programında yer almıştır. İşçilere cazib gelen grev hakkı, ücretli pazar tatili, paralı yıllık izin, hayat pahalılığını önlemek gibi vaidlerle işçilerin oylarını kazanan Demokrat Partinin bugüne kadar bu vaidlerden hiçbirini henüz yerine getirmediği de muhakkaktır. Grev tasarısı ise bugünkü haliyle işçileri tatmin edici bir genişlikten mahrumdur.

Hafızamızı biraz yoklıyacak olursak, görürüz ki Cumhurbaşkanı Celâl Bayar, muhalefet lideri olarak 30 Nisan 949 da Zonguldakta verdiği bir nutukta şunları belirtmişti:

«— Size kat'iyetle söyliyebilirim ki, ne Sakaryada top sesleri işitilirken yaptığımız Amele Kanunu, ne de bugünkü İş Kanunumuz ihtiyacımıza cevab verecek halde değildir. Bugünün içtimaî ve iktisadî şartlarına göre işçi meselesini yeniden tanzim etmek zaruretindeyiz ve bunu doğrudan doğruya işçiyi sevdiğimiz için yapacağız. İş hayatı, medenî ihtiyaçlara göre tanzim edildiği zaman bundan, onlardan ziyade bu memleketin ekonomisi kazanacaktır.»

Bu cümlelerdeki isabet ve hakikat kudretini görmemek imkânsızdır. Ancak bugüne kadar, yeni iktidarın işçi meselesini yeniden tanzim etmek dâvasını halle doğru gittiği müşahade edilememektedir.

Ücretler yine düşüktür. Fiyatlar yine yüksektir. Mesken buhranı yine devam etmektedir. Üstelik gecekondular yıkılmakta, ev kiralarının serbest bırakılmasına çalışılmaktadır.

İşçileri himaye eden kanunlar yine çıkarılmamış, küçük işletmeler yine İş Kanunu kapsamına alınmamış.

(Devamı S. 3 de)

Bâhir Ersoy, üzerinde durdukları davayı anlattı

Bâhir Ersoy

«İstanbul Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikası» işsizliğin önlenmesi için mühim bir kanpanya açmağa karar vermiştir. «İşçiyi himaye, yerli malını himaye» prensibini ortaya atan sendika, bu günlerde büyük bir çalışma faaliyetine girecektir.

Sendika Başkanı Bahir Ersoy, böyle bir kanpanyaya neden lüzum gördüklerini ve yerli malı kullanmasını istemekle neleri sağlayacaklarını gazetemize verdiği bir beyanatla etraflıca izah etmektedir.

Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikası Başkanı Bahir Ersoyun verdiği beyanat aşağıdadır:

(Devamı S. 4 de)

Grev ve lokavt tasarısının mühim esaslarını yazıyoruz

Hükûmetin hazırladığı «Grev ve Lokavt Kanunu» muhtelif işçi sendikaları tarafından incelenmeğe başlanmıştır. Tasarı ve gerekçesi, İşçi Sendikaları Birliğine pek az mikdarda verildiğinden bazı sendikalar bunları tetkik fırsatını bulamamaktadır.

Muhtelif gazetelerde noksan bir şekilde bahsedilen

(Devamı S. 4 de)

Mazhar Yaylalı avdet etti

Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikası üyelerinden Mazhar Yaylalı Cenevre'den dönmüştür. Bu tanınmış sendikacı arkadaş, Cenevrede Uluslararası Çalışma Konferansına işçi delegesi olarak katılmıştır. Mazhar Yaylalı konferans hakkında, sendikasına rapor verecektir.

İşsizlik sigortası isteniyor

Ankara'da toplanan İşçi Sigortaları Genel Kurulunda mühim dilekler tesbit edilmiştir. Bu arada işsizlik sigortasının ihdası zarureti belirtilmiştir. Sigorta Genel Kurulunda tesbit edilen dileklerin mühimlerini ve teşkilâtın tenkidine aid bir yazıyı üçüncü sahifemizde bulacaksınız.

Tütün el işçilerinin sezon dâvası artık halledilmelidir

Kadın işçilerin "tonga„ da çalışması şikâyetlere sebep oluyor - işçiler Tekelin yeni salonlar açmasını istiyor

170 üyesi bulunan «İstanbul Yaprak Tütün El İşçileri Sendikası» pazar günü Beşiktaş Halkevinde ilk Genel Kurul toplantısını yapmıştır.

Kongre başkanlığına Birlik Başkanı Şeref Hivel, başkan vekilliğine Birlik başkan vekili Mehmet Ilhanlı, kâtipliklere Şişe ve Cam İşçileri Sendikası Yönetim Kurulundan Cemil Gider ile Tütün ve Sigara Sanayii İşçileri Sendikası Yönetim Kurulundan Sezai Akdoğan getirilmiştir.

Yönetim Kurulundan Kemal Demiröz, sendikanın dört aylık çalışma raporunu okumuş, işlenmemiş tütünün harice gönderilmemesini, Tekelin yeni salonlar açmasını istediklerini belirtmiş ve bazı depolardaki usta-

(Devamı S. 4 de)

Debağ, deri içilerinin şikâyetleri

Mahmutpaşalılar Gibi Bu İşçiler de İş Kanununa Tâbi Olmak İstiyor

Rahim Mumcular

İşçi Sendikaları Birliği Yönetim Kurulu üyelerinden «Dabağ ve Deri İşçileri Sendikası» başkan vekili Rahim Mumcular Birlik Başkanlığına mühim bir takrir vermiştir. Rahim Mumcular bu takririnde, Sendikalar Birliğinin Kazlıçeşmede bir açık hava toplantısı tertip etmesini istemektedir. Ayrıca, Mahmutpaşadaki dokumacılar gibi Kazlıçeşme ve diğer semtlerde de mevcud olan İş Kanunu kapsamı dışında bırakılmış deri ve dabağ iş koluna aid atölyelerin İş ve Sigortalar Kanunundan faydalanması için muhtelif sendikalarla birlikte müşterek bir

(Devamı S. 4 de)

Tekel tütün işçilerinin kaldırılan mesaileri

İşçiler Ankaraya Bir Heyet Göndererek Durumu Tekel ve Çalışma Bakanlığına Bildirecekler

Cıbali Tekel Tütün ve Sigara Sanayii İşçileri Sendikası Ankara'ya bir hey'et göndermeyi düşünmektedir.

Hey'et, Tekel işçilerine İl Hakem Kurulu kararile verilen yüzde 25 zamma, Genel Müdürlükçe yapılan itiraz üzerine alâkalı Bakanlıklarla temas edecektir. Bu arada işçiler şunları belirtmektedir:

«— Fazla mesailer, normal ücretlerimize yüzde 54 nisbetinde aksediyordu. Bu para ile birlikte elimize geçen aylık dahi hayat pahalılığı karşısında yaşama imkânımızı sağlamıyordu. Bu yüzden ücretlerimize yüzde elli zam istedik. İl Hakem Kurulu ise bu isteğimizi yüzde 25 olarak kabul etti. Fakat ne acıdır ki, Tekel Genel Müdürlü-

(Devamı S. 3 de)

Şişe ve cam işçileri sendikası

YENİ BİR ŞUBE AÇILIYOR

İstanbul Şişe ve Cam İşçileri Sendikası, pazar günü saat 14 de Çubukluda bir sendika şubesi açacaktır. Sendikanın bu kararı, işçiler arasında memnunluk uyandırmıştır.

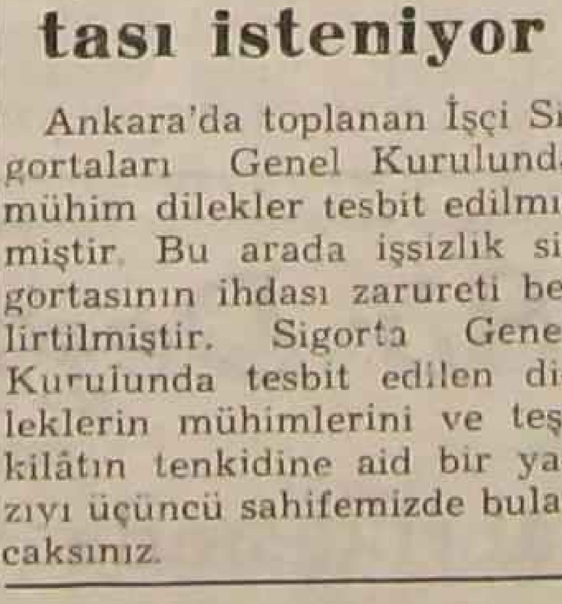
ALİ POLAT FABRİKASINDAN ÇIKARILAN İŞÇİLER

Diğer taraftan, Çubukludaki Ali Polat Cam Fabrikası, «fırınları tâmir etme» bahanesile 156 işçisine yol ver-

(Devamı S. 3 de)

20 yıldır bitmiyen dâva

Yabancı garsonlar çalıştırılmamalı

Yunus Yakar

Yirmi yıla yakın bir zamandanberi garsonları ve çalgıcıları birinci plânda meşgul eden bir mesele vardır: Yabancı uyruklu garson ve çalgıcılar.

Garsonların tezi şudur:

2007 sayılı kanuna göre otel, han, hamam, kahvehane, gazino, dansig ve barlarda kadın ve erkek hizmetçilik (garson ve servant); bar oyunculuğu ve şarkıcılığı münhasıran Türk vatandaşlarına tahsis edilmiştir. Türk vatandaşı olmıyanların bu kanuna göre bu işleri yapmaları yasaktır. Fakat şehrimizde olduğu gibi birçok yerlerde de yabancı tebaalı garsonlar çalışmakda, ücret rayicini düşürmekte, böylece hem iş emniyetimizi tehdid etmekte, hem de kanunî haklarımızı elimizden almaktadır.

Otel, Lokanta ve Eğlence Yerleri İşçileri Sendikası, bir müddet önce İçişleri Bakanlığına müracaat etmiş, (15 Şubat 951) yabancı garson ve işçilerin çalışmalarını yasak eden kanun ve Bakanlar Kurulu kararının (3/10174) işverenlere bir cezaî müeyyideyi ihtiva etmemesi yüzünden bu yasağın yürütülemediğini belirtmiştir.

(Devamı S. 3 de)

DARILMACA YOK

Münevver işsizliği

İşsizlik, günün tek meselesi halini aldı.. Sokaklar işsiz güçsüz dolaşanlarla dolu.. Bazı insafsız patronlar, kanunların açık bıraktığı kapılardan istifade ile bu işsizler kervanına hergün yenilerini ilâve ediyorlar.. İş, bu kadarla da kalmıyor.. Günün birinde nasılsa gazetelerde görülen bir gece bekçiliği münhaline bilmem nekadar Üniversite mezunu talip oluyor.. İlgililer, istedikleri kadar tekzib veya tevil ededursunlar, cahili ve münevveri ile, san'atkârı ve çırağiyle memlekette geniş çapta bir işsizliğin inkârı gayri kabildir.

İşsizliği, günün iktisadî ve siyasî şartlariyle izah etmek ve mevcut şartların değişmesini can kurtarıcı gibi beklemek, daha doğrusu böylece avunmak belki mümkün.. Ama münevver işsizliğini doğuran sebepler nelerdir? Bunu biraz da, hemen her mesele için memlekete ecnebi mütehassıs celbeden zihniyette aramalıdır.

Şehir plânları hazırlanacaktır. Amerikan, Fransız mütehassıslar dâvet edilir. Halbuki bizim Teknik Üniversitemiz ve Güzel San'atlar Akademimiz her yıl bol bol mezun vermektedir.

Hastahanelerimizin islahı düşünülmektedir. Kanadalı, Alman mütehassıs doktorlar çağırılır.. Ama Tıp Fakültemiz harıl harıl mezun vermektedir.

Her işimiz buna göre.. Şu var ki, uzun yıllar bunca yüksek okul ve fakülte mezununa tecrübe imkânı vermek, mütehassıs yapmak kimsenin hatırına gelmemiş.. Bugün, elbette dünün devamıdır. Ancak unutmamalıdır ki, bugün de yarına zemin hazırlıyacaktır. Zararın neresinden dönülse kârdır.. Münevver işsizliğini önlemek istiyenler bu arzularında samimi iseler gençlere çalışma ve tecrübe imkân vermelidirler. Ecnebi mütehassıslar için sarfedilen yüzbinlerce lira bu iş için yeter de artar bile.

Üstelik, millî izzeti nefsimiz zedelenmez.

ŞİMŞEK

Tarım işçileri arasında

Parmak Kadar Çocuk beş lira hatfalığa çapa sallıyor

Sarı sıcak..

Çok erkenden işbaşı yapmış olan ırgatlar habire çalışıyorlar. Çapalar inip kalkıyor. Çapalar kalktıkça demirleri şavk veriyor. Göz kamaştırıp iniyorlar.

Ter, ırgatların kulunçlarından çıkmış. Koltuklarının dibi köpük bağlamış ırgatların.

Irgatlar; kızlar, çocuklar, kadınlar, ihtiyarlardan ibaret. Beli bükülmüş ihtiyarlar, yüzleri avuç içi kadar küçücük çocuklar, kocaman gözlü zayıf çocuklar, kapkara kesilmiş, kavrulmuş kızlar, kadınlar. Kadınların çocuğunun çocuğu var. Çocuklar, yani bebeler birer çalının gölgesine konmuş. Ağladıkça anaları emzirip geliyorlar. Kan gibi sütleri.

Arkada kara şemsiyeli elci başı emirler veriyor. Kesilmemiş otları bulup, otları bırakanlara çıkışıyor, bağırıyor, bağırıyor, küfrediyor.

Ben, yani bu yazının yazarı, çiftliğin kâtibiyim. Ben de elci başının yanında duruyorum. Benim şemsiyem yok ama. Öyle ağanın değer verdiği adamlardan değilim. Açıkcası sığıntı. Hatır belâsı..

Elci kızıyor:

— Şunlara bak gardaşım, diyor. Heyye, şunlara bak! Ölü kimin çalişiler. Harem bunlare pare harem. Çıkarmazlar gündeliği. Boşa alirler pare. Hele şu çocuk. It oğli it.

Yalınavak, arada bir tek ayağı üstünde durarak, çapa sallayan, sonra köz gibi yanan toprakta ayağını değiştiren, boynu incecik, omuzlarından aşağı boynu düşecekmiş gibi bir çocuğu gösteriyor.

— Bunu diyor, sabahtan erkenden govacağım. Govmuşum da getmiştir. Uçmuştur it oğlu it. Hayye gardaş getmişdir, pare alırık ağadan. Gözüme dizime durur. Heyye gardaş pare alırık. Harem etmem ben emegimi. Heyye gardaş.

Elci başı kırk beşlik gösteriyor.

— Yazık, diyorum. Etme! Bak, diyorum, bu halinde bile var gücüyle çalışıyor. Yokluk, diyorum. Bak, diyorum dal gibi. Sararmış solmuş fıkaracık.

Elci kızıyor:

— Ben, diyor, geldiğimde Çukuroveye (elini yerden yarım metre kadar yukarda tutarak), nah işde bu gaderdim. Bu benim yanımda gosgocaman adam galır. Gücüm yetmezidi gazme galdırmeye. Bir çalışır, bir çalışırdım elcinin barnagı ağzında galirdi. Barnagını yerdi her gören. Heyye gardaş, biz ne günler görmüşük. Biz buraya gadar nelerden, ne cefalardan gelmişik. Heyye gardaş..

Sonra varıp çocuğa:

— Ulan it oğlu it, vur vur! Oti eyi vur. Ben senin gader iken bütün Çukurove barnagını ısırdı. Heyye ısırdı.

Çocuk kan tere batmış, sararmış solmuş yüzü tüm su içinde. Çocuk canını dişine takmış, çocuk var gücüyle çapanın üstüne yumulmuş. Yırtık, kirli mintanından kupkuru kolları gözüküyor. Arada bir dönüp korkuyla, gizliden, elciye bakıyor.

Elci bana:

— Heyye, diyor, gardaş, biz neler çekmişek... Ben bunun gader iken..

Çocuk halden düşüyor. Yemekte yemek bile yemiyor.

Çocukla paydosta konuşuyoruz. Sıcak toprağa, sarı sıcağın altına upuzun uzanmış, elleriyle de gözlerini örtmüş. Çocuğun haline kimsenin de aldırdığı yok.

— Kardeş, dedim, neden geldin? Anan baban yok mu?

— Anam öldü, babam var. Analığım var.

— Sen çocuksun, dedim, çalışamıyorsun.

—Babam gönderdi, para gazan dedi. Bizim evde heç para yok. Analığım beni her gün döver. Döve döve öldürür.

— Ya, dedim, sen çocuksun.

Boynunu büktü.

Elcinin işbaşı düdüğü sertçe öttü. Çocuk, ağır ağır, zorla, sallanarak yerinden kalktı. Bana da uzunca bir baktı. Ne gelir elimden canım. Ben de senin gibiyim. Ben de bir sığıntıyım. Kocaman, kederli gözleri yaş içindeydi.

Akşam paydosunda elciye yalvardım:

— Dokunma şu çocuğa nolursun? dedim.

Gürledi:

— Ben, dedi, ben onun gader iken barnak ısırdırırdım bütün Çukuroveye. Ağa bana para verir. Ben halal ekmegimi haram edemem.

Sabahlayın çocuğa gündeliklerini verdiler. Haftalığına beş lira..

Çocuk; fısıltı halinde:

— Analığım beni döve döve öldürür, dedi.

Titreye titreye, boynu bükük çiftlikten ayrıldı. Tozlu yollara karıştı gitti.

Ahmet GÖK

Hatırlar mısınız?

ŞUNA BAKIN HELE...

★ 1909 Martında İstanbulda Fransız rıhtım şirketi işçileri grev yapmıştır. Şirket müdürü Türk işçi mümessillerinin mütalebatını red ederken şöyle diyordu:

«— Fransız işçilerini misal almak istiyorsanız onlar adamdır.»

GREV HAKKI VERİLMELİ

18 Ocak 949 da Eminönü Halkevinde Üniversiteli talebeler arasında «Grev hakkı tanınmalı mı? Tanınmamalı mı?» mevzuunda bir münazara yapılmıştı.

Bu münazarayı grev hakkı tanınmalıdır tezi beşe karşı altı oyla kazanmıştı.

Grev hakkını kazanan tezi müdafaa edenler bütün işçilerin bu hakdan faydalanmalarını istiyorlardı. Ama, hükûmetin hazırladığı tasarı, bu teze uygun değildir. Elbette ki yanlış hesap Bağdaddan döner. Tasarı, sendikaların tenkidinden ve Meclisin umumi hey'etinden geçtikten sonra umarız ki Üniversitelilerin kazanan tezleri fiili neticesini de verir.

Grev ve sendika kurma yasağı ecnebi şirketleri koruyordu

Tatil-i eşgal kanunu nasıl hazırlanmış, Mebusan Meclisine nasıl sevkedilmişti

Yazan: **Tarihçi**

Uzun bir yasak devrinden sonra işçi sınıfı yakında grev yapma hak ve hürriyetine kavuşacaktır. Hükümetin birçok bakımdan tenkide uğrıyacak hükümleri ihtiva eden tasarısı sendikalar tarafından dikkatle incelenmektedir.

Bir zamanlar Türk işçisi, iktisadi haklarını ve insan gibi yaşama hürriyetlerini savunmak için zaman zaman greve başvurabiliyor ve bu hal işçileri birbirine yakınlaştırıyor, kaynaştırıyor, karşısında saygı duyulan bir kuvvet haline getiriyordu. Fakat sonraları «Tatil-i Eşgal» kanunu muvakkati ile hür insanı, esir köleden ayıran grev hakkı müstebidler tarafından gasbedilmişti.

Kanlı müstebit sultan Abdülhamid 1908 temmuzunda, 30 yıllık bir hazırlığa dayanan ve geniş halk kitlelerinin tasvibine mazhar olan hürriyet hareketi karşısında boyun eğmişti. Fakat yabancı sermayedarların ve bazı siyaset adamlarının aracılığı ile hürriyet hareketinin bazı önder zümresile anlaşmak imkânı da aramış ve bulmuştu. Bu hal sarayı ve ecnebi sermayedarları halkın muhtemel tezahürlerinden doğacak zararlardan kurtarma amacını gütmüştü.

Bütün bunlar karşısında işçi hakkı, istibdad devrinden tamamen farksız bir şekilde devam eden sömürücülük ve tazyiklere son verilmesini istemekte idi. Haklı isteklerini her vasıta ile belirtmekten geri kalmıyordu. Bu arada grevlere başvurmaktan çekinmiyordu. Ecnebi sermayedarlar bu durum üzerine iktidara doğru yükselen İttihad ve Terakki fırkasile anlaşıyor, istibdad artığı hükûmeti mütemadiyen tahrik ediyordu. Bunun neticesi olarak grev yapan işçilerin karşısına polis ve jandarma kuvvetlerile birlikte İttihadcılar da çıkıyordu. Fakat grevlerle vakit ve kâr kaybetmek istemiyen ecnebi sermayedarlar nihayet hükûmete «Tatil-i Eşgal kanun-u muvakkati» ni neşrettirdiler.

1909 teşrinlerinde tatbikine geçilen bu kanun 13 madde idi. Bu maddeler, umuma müteallik hizmetlerde çalışan işçilerin sendika kurmalarını yasak ediyor, grev yapma hürriyetlerini kaldırıyordu. Bu gibi iş kollarında çıkan anlaşmazlıkları Nafia Nezaretinin (Bayındırlık Bakanlığının) bir memurunun da bulunduğu bir kurula havale ediyordu. Bu kurul ihtilâfı halledemezse, işçiler çalıştıkları müesseseden çıkmaktan başka bir hakka sahip olamıyordu. Dikkate değer bir nokta şu idi: umumî hizmetler gören müesseselerin hepsi ecnebiler tarafından işletilmekte idi ve hükûmet Türk işçilerini değil, bu muvakkat kanunla onları himaye ediyordu. Bu hakikate rağmen Sadrâzam Kâmil Paşa bu kanunu hâlâ: «Harekâtı askeriye ve hayatı iktisadiyeyi bir tehlikei negihaniye maruz bırakmamak için» neşrettiklerini söylemekten çekinmiyordu.

Bu sert hükümlü kanunun ecnebi sermayedarlar lehine tefsiri suretile de umumiyetle sendika ve grev hareketlerini, yani Türk işçisinin hak ve menfaatlerini bizzat müdafaası imkânlarını önlüyorlardı.

Bu sıralarda meb'us seçimi başlamış bulunuyordu. Halk, hürriyet adına karşılaştığı menfi hareketler yüzünden seçime büyük bir ilgi göstermedi. Buna rağmen seçimler bitti ve halk hayal kırıklığına uğradı. İşçiler arasında hoşnutsuzluk gösterileri yer yer kendini belli etti. Sert yasaklara rağmen grevler aldı yürüdü. Sadrazâmlıkda, 31 Mart vak'asında alaşağı edilerek yerine Tevfik Paşa getirilen, Hüseyin Hilmi Paşa bulunuyordu. Hüseyin Hilmi Paşa birçok antidemokratik tasarılarla birlikte «Tatil-i Eşgal kanun-u muvakkati» ni Meclise sevketti. Bu tasarının müzakeresi 1909 temmuzunda başladı. Her şeye rağmen işçilere hak veren bazı meb'uslar, tasarının tümünü olduğu kadar maddelerini de birer birer tenkid ettiler. Meb'uslardan birisi, dikkati önemli bir noktaya çekerek dedi ki:

«— Amele ve müstahdemin teb'ai Osmaniyedendir. Sermayedaran ise alelûmum tebai ecnebiyedendir.»

Bu meb'us, bu sözlerile hükûmetin ecnebi menfaatlerini kendi teb'asının hak ve menfaatlerinden üstün tutmakta olduğunu belirtiyordu.

Fakat Nafia Nezareti sözcüsü hâlâ şunları söylüyordu:

«— Avrupaca mahaziri azimesi (büyük mahzurları) görülmüş olan bir hastalığı memlekete nakledecek yerde onun izalesi için şimdiden tedabiri vafiye ve şafiye (önleyici ve giderici tedbirler) tedariki ile meşgul olmalıyız.»

Nihayet muvakkat kanun, pek az değişiklikle İttihad ve Terakki Fırkası çoğunluğunun oyları ile kabul edildi.

Böylece grevler yasak edildi. Sendikaların kurulması önlendi. Artık mazi olan bu hâdise memleketimiz tarihinde ve yarı müstemleke devrinde hükûmetin ve Mebusan Meclisinin ecnebi menfaatleri uğruna memleketin öz evlâdlarının hak ve menfaatlerini nasıl çiğnediğini göstermektedir.

Artık işçiler, kendi menfaatlerini müdafaa etmek kudretinde olduğunu gösterecek durumdadır.

Dert Bir Değil ki...

P. T. T. fabrikasında verilmiyen zamlar ve kesilen cezalar

İş elbiseleri yedi yıldır değiştirilmiyen işçilere icabında mostralık elbise veriliyor

P. T. T. Fabrikası işçi temsilcileri, fabrikada karşılaştıkları haksızlıkları tesbit etmişlerdir. Mithat Tunçerler, Muzaffer Demirbilek ve Ömer Yorgun tarafından Demir ve Madeni Eşya İşçileri Sendikası Başkanlığına verilen şikâyet raporunda şunlar belirtilmektedir:

«— Sabahleyin işbaşı saat 8 de olur. Fakat fabrika dahili talimatnamesinde yazılı bulunmadığı halde işçilerin fabrikaya 7,45 de girmeleri mecburiyeti vardır. Eğer bu 15 dakikadan 2 dakkia geç kalınırsa hemen ceza kesimi yapılır ve ceza kâğıdında (8 i 2 geçe işbaşı yaptığınızdan yarım saat ceza kesimi yapılmıştır.) diye ihtar gelir.

Fabrika işçilerinin iş yerinde giydikleri iş elbiselerinin 7 senedenberi yenisi verilmemiş, elbiselerin çoğu parça parça olup bir çoğu da hiç giyilmez hale gelmiştir, işçilerin bazıları da kendi elbiseleri ile çalışmakta ve öğle paydosunda iş elbisesi ile dışarı çıkamaz hale gelmiş bulunmaktadır. Eğer bir vazife ile işçi dışarı gönderilecekse, anbardan yeni iş elbisesi verilip vazife dönüşü tekrar sırtından alınır ve yine anbara konur.

İç yönetmeliğin 9. uncu bölümünün 13 üncü maddesinde işçiye «her mali senenin 1 inci ayında 10 Krş. tan 30 Krş. a kadar zam yapılır» diye yazıldığı halde iki senedir bu tatbik edilmemektedir. Yine iç yönetmeliğin 9 uncu bölümünün 15 inci maddesinde «sınıf terfii imtihanla olur» diye yazılı olup ve bir çok işçileri imtihana tâbi tutup işçilerden kazananlar olduğu halde nazarı itibara alınmamıştır. İmtihanı kazanan birçok işçilere kazanamadığı söylenerek baştan savulmuştur. İşçiler bu haklarından mağdur bir duruma düşmüşlerdir.

Bütün fabrikalarda öğle yemeği verildiği halde bizim fabrikamızda verilmemektedir. Bunların haricinde birçok haksızlıklara daha maruz kalındığından bunların mahallen incelenmesini alâkalılardan istemenizi rica ederiz.»

Hukuk Köşesi

Grev tasarısında isabetsiz bir hüküm

Yazan: **Halûk BARUTÇUOĞLU** (Avukat)

Grev, daha iyi iş şartları ve daha yüksek bir ücret temini veya bunların muhafazası için işçilerin toplu olarak işi bırakmasıdır. Bu iş şartlarına ve ücrete ait, patronla işçi topluluğu arasında çıkan anlaşmazlıkların halli yolunda işçilerin baş vuracakları son çare ve biricik silahlarıdır.

Demokrat Partinin 1950 de iktidara gelmek için yaptığı vaitler arasında işçiye grev hakkının tanınacağı da vardı. Aradan bir yıldan fazla zaman geçtikten sonra hükumet nihayet bir «Grev ve Lokavt kanunu tasarısı» hazırladı. Ancak tasarı grev hakkını güçlükle kullanılır bir hale koymakta ve mahdut bazı iş kollarına mahdut ölçüde tanımaktadır. Sınırları son derece dar bir şekilde hazırlanan tasarı bu halile grevi icabında işçilerin baş vuracakları bir silah değil, silah benzeri haline getirmiştir.

Tasarıyı gözden geçirirken dikkatimizi çeken ve izah edemediğimiz maddelerden birisi «Ceza hükümleri» başlığını taşıyan V. bölümdeki 50 nci maddenin 5 No. lu bendidir. Bu bend şöyle diyor:

«Kanunun (26) ncı maddesi hükmüne aykırı olarak, toplulukla iş uyuşmazlığını bu kanun ile vazedilmiş bulunan mecburi uzlaştırma usul ve muamelelerini yürütmeğe yetkili uzlaştırma merci'ine intikal ettirmiyen işçiler hakkında 10 liradan aşağı olmamak üzere hafif para cezası hükmolunmakla beraber bu işçiler işçilik sanatından ileri gelen kıdem haklarını da kaybederler».

Şimdi tasarının bu hükmünü inceliyelim: Maddede, toplulukla iş uyuşmazlığını yetkili uzlaştırma merci'ine intikal ettirmeyen işçiler hakkında 2 ceza tertip ediliyor.

1 — 10 liradan aşağı olmamak üzere hafif para cezası.

2 — İşçilik sanatından gelen kıdem haklarının kaybı.

Bizim izah edemediğimiz husus ikinci cezanın verilişidir ve kanaatımızca hukuk prensiplerine aykırıdır. Zira kıdem hakkı işçinin muktesep bir hakkıdır ve sırf usulî bir muameleden dolayı bu hakkını kaybetmemesi lâzımdır.

Sonra iki ceza arasındaki büyük nisbetsizlik de dikkati çekmektedir. 10 lira para cezası gibi hafif bir hükmün yanında meselâ 25 senelik bir işçinin 25 senelik kıdem hakkını kaybetmesi hükmü çok ağır ve gayri kabili izahtır. Eğer hükûmet mücerret olarak bu usulî noksanlığın büyük bir suç olduğu kanaatinde ise para cezasını ağırlaştırabilir ve hatta isterse hapis cezası verebilir. Fakat işçiye bir hak olarak tanınan grev hakkının, usulsüz kullnaıldığı takdirde bu kadar ağır bir şekilde cezalandırılması da gariptir. Ve işçinin sadece işçilik hakkından ve uzun yıllar çalışmasından doğan bu müktesep hakkının kaybedilmesi cezasile tehdidi, bir hukuk devletine yakışmaz. Böyle bir hüküm olsa olsa işçiler üzerinde greve mani olmak için psikolojik bir baskı gayesi güdebilir. Bu da grev hakkına bir taarruzdur.

Tekstil ve Örme Sanayii İşçleri Sendikası nasıl çalışıyor?

Yerli malı kullanma kampanyası hazırlık konuşmaları yapıldı. İcabında sergiler de açılacak

Yazan: **Muammer Nâmi Özerkan**

Yalnız İstanbulda, ayni iş kolunda çalışan kırk bin küsur mensucat işçisinin temsilcisi olan, Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikasının yönetim kurulundayız..

Rahatsızlıkları dolayısile izinli bir iki üye müstesna, bütün yönetim kurulu üyeleri yerlerini almışlar. Başkan Bahir Ersoy toplantıyı açıyor..

Gündemdeki maddelere geçilmeden, derdini dökmeğe gelmiş bir üye söz istiyor. Yönetim kurulu çalışmalarını aksatmamak için hariçten söze karışılmaması hakkında bir prensip kararı alındığından, başkan reye koyuyor:

«— Arkadaşlar, bir üye arkadaş derdini anlatmak için söz istiyor. Kabul edenler işaret buyursun.»

Bütün eller yukarda.

«— Teşekkür ederim, ittifakla kabul edilmiştir.» Sonra işçiye dönüyor:

«— Buyurun kardeşim.»

Santral Mensucat Fabrikasında çalıştığını söyliyen işçi anlatıyor:

«— Daha evvel ayni yerde çözgücü olarak yevmiye ile çalışıyordum. Sonradan bunu akord yaptılar. Haftada beş levent veriyordum. Şimdi yeni bir çözgü bağlama makinesi getirdiler. Yeni bir ücret sistemi tatbik ediyorlar. Bu makina ile günde 30 bin iplik bağlıyorum. Yeni tatbik ettikleri bu sisteme (Bedo) diyorlar. Benden çok yüksek randıman istiyorlar. Buna mukabil fazla para vermiyorlar. Hakkımın teslimini istiyorum.»

Başkan vekillerinden Ömer Çetinkaya soruyor:

«— Bu arkadaş hangi şubeden?»

«— Yedikule şubesinden.»

«— Acaba daha evvel şubesine müracaat etmiş mi? Eğer etmemişse evvelâ şubesine baş vurmalıydı.»

İşçi, şubesindeki arkadaşlar hakkında bazı ithamlarda bulunduktan ve fabrikasında bazı ustalara müracaat ettiğini bildirdikten sonra kendisine «fazla ileri gitme, senin için fena olur» denildiğini ifade ediyor.

Başkan Bâhir Ersoy soruyor:

«— Bu mesele hakkında söz istiyen var mı?»

Bir çok üyeler söz istiyor. Ayni fabrikada çalıştığı için evvelâ İsmail Köseoğlu konuşuyor:

«— Arkadaşlar, diyor, ben şahsen bu arkadaşın haksızlığa uğradığına kani değilim. Arkadaşın çalıştığını söylediği çözgü bağlama makinası son sistem bir makinadır. Bu makinada Bedo sistemi tatbik ediliyor. Bu sistemde işçinin aleyhine bir cihet göremiyorum. Memleketimizde ilk defa fabrikamızda tatbik edilen bu sistemde bir işçinin ne kadar randıman verebileceği tecrübe edilmiştir. Binaenaleyh arkadaşımız çalıştığı takdirde eskiye nazaran daha çok para alabilecektir.»

Diğer üyeler konuşuyor.. Bedo sistemi bütün teknik incelikleri ile didikleniyor. Görülüyor ki sendika yönetim kurulu üyeleri hakikaten kendi meseleleri ile ilgili hususlarda malûmat sahibi işçilerden müteşekkil.

Bir kısım sendikacılar, iş verenin 8 saat için işçiden kiraladığı çalışma gücünden azami istifadeyi temine hakkı olduğunu kabul etmekle beraber, arkadaşlarının bir haksızlığa uğramaları ihtimali karşısında titizleniyorlar. Münakaşalar büyüyor ve sertleşiyor.

Hilmi Uz, Namık Kemal, Muzaffer Candaş ve daha bir çokları, çok sert konuşuyorlar.

İçimizde işveren tarafını iltizam edecek bir arkadaşın olabileceğini havsalasının almadığını ifade eden Hilmi Uz:

«— Biz buraya işçi arkadaşlarımızın hakkını korumak için seçildik.» diyor.

Başkan Bahir Ersoy soğuk kanlılıkla toplantıyı idare ediyor. Neticede işçinin durumunu tetkik için, başkanlık divanına yetki veriliyor.

Şimdi gündemin birinci maddesi görüşülüyor..

— Bazı masraflar için başkanlık divanına selâhiyet vermiştiniz. Şaban Yıldız arkadaşımız izahat verecekler.

Sendikaya ait tek kuruşun fuzuli sarfına tahammülü olmıyan sendikacılar kulak kesiliyor. Genel Sekreter Şaban Yıldız yapılan masraflar için izahat veriyor. Herkes, hakikaten masrafların yerinde olduğuna kani. Neticede masraflar ittifakla tasvib ediliyor.

Gündemin ikinci maddesine geçiliyor. Geçen toplantılarda alınan kararların tatbik edilip edilmediği gözden geçiriliyor. Gene zaman zaman elektriklenen hava içinde sert konuşmalar oluyor ve kararlar alınıyor.

Gündemin üçüncü maddesi gelen mektuplara ait. Mektuplar birer birer okunup müzakere ediliyor.

Söz alan bir üye konuşuyor:

«— Arkadaşlar, bir teklifim var. Yalnız teklifimi yapmadan evvel başkanlık divanından bir soruma cevap vermesini istiyorum.»

«— Buyurun sorun.»

«— Sendikamızın halen kaç üyesi var?»

«— Kongremizi 9500 üye ile açmıştık.»

«— 9500 üyenin her biri yönetim kuruluna bir mektup göndermiş olsa, bunları ne kadar zamanda müzakere edebiliriz?»

Herkes susuyor ve yalnız İstanbuldaki 40 küsur bin mensucat işçisinin teşkilâtlandırılmasından başka, daha birçok meselelerin hallini üzerine almış olan yönetim kurulu üyeleri düşünüyor.

«— Teklif ediyorum, gelen mektupları başkanlık divanı tetkik etsin. Yönetim kurulundan karar alınmasını icabettirenleri öz halinde yönetim kuruluna arzetsin.»

Üzerinde müzakereye bile lüzum görülmeden teklif kabul ediliyor.

Başkanın sesini duyuyoruz:

«— Arkadaşlar toplantımız bitmiştir.»

Üyelerin kendilerine tevdi ettikleri vazifenin mesuliyet duygusu içinde, inandıkları bir dâvanın yürütümü için, biraz evvel birbirile en sert şekilde söz düellosu yapanların samimi bir hava içinde birbirinden ayrılışları insana huzur veriyor.

Şimdi toplantı salonunda, yönetim kurulundan beş altı arkadaş hasbıhal ediyorlar.. Makûl ve mülâyim konuşmaları, babacan tavrı ile bütün arkadaşları tarafından sevilen Hasan Karakaş kendine has ifadesile anlatıyor:

«— Biz milliyetçiyiz. Fakat milliyetçiliği sözde değil, filliyatta arayanlardanım. Milliyetçi bir insan bence, kendi öz malı dururken, yabancı menşeli malı almamalı. Her şeyden evvel yerli malı kullanmalı ve yerli sanayii himaye etmelidir. İthal malının önü alınırsa, bugün duran bir çok tezgâhlar çalışacak, dolayısile işsiz arkadaşlarımıza yeni iş sahaları açılacaktır.

Kaba taslak ifade ettiğim bu fikir işlenebilir. Ben gelecek toplantımızda arkadaşlarıma teklif edeceğim. İsterseniz burada bunun üzerinde biraz konuşalım.»

Hazır bulunanlar bu memleket meselesine büyük alâka gösteriyorlar. Hasan Karakaşın bu teklifi herkesin şuur altında kalmış bir düşünceyi açığa çıkarmış olduğundan ilgiyi çekiyor.

Geniş bir iş kolundaki işsizliğe mâni olmak, yerli sanayii himaye etmek, patent kaçakçılığını önlemek, milli servetin gene milli hudutlar içinde kalmasını temin etmek gibi çok önemli olan bu meselede neler yapılabileceği müzakere ediliyor.

«— Ben daha ilk sendikacılığa başladığım zaman böyle bir teklifte bulunmuştum.»

Diyen Bahir Ersoyun sözlerini Mehmet Tekir kesiyor. Çorapçıların haftalıklarını 100-150 liraya getirdikleri zamanlarda, naylon çorap ithaline mâni olabilmek için gece gündüz çalışan, fakat o zaman arkadaşlarını ikna edemiyen, daima en sonra söylenmesi lâzım gelen şeyi ilk önce söyliyen bu kurt sendikacıya dikkat ediyorum. Gözleri yeni bir mücadelenin ışığı ile parlıyor. Kırışan alnında bugün işsizlikle pençeleşen çorapçıların ıztırabını okur gibi oluyorum.

«— Bırak şimdi eskileri.. Bugün bunun nasıl organize edileceği hakkında düşündüklerini söyle.» diyorlar.

Bahir Ersoy atılıyor :

«— Bütün konuşmalarımızda evvelâ işçi arkadaşlarımıza bunu anlatmalıyız: Her işçi arkadaş kendi evine yabancı menşeli mal sokmamalı. Konuşmalar, konferanslar tertip etmeliyiz. Moda müesseselerile temasa geçip yerli kumaşların reklâmını yapmak imkânını sağlamalıyız. Basının da bu hususta yardımlarını sağlarsak her halde kısa zamanda büyük bir kampanya açmak imkânını buluruz.

«— Geçenlerde Terziler Cemiyeti yerli kumaşlardan başka kumaştan elbise dikmemeğe karar verdi. Onlarla işbirliği yapmalıyız!» diyen Sabri Tığlı, ilâve ediyor:

«— Sergiler açalım ve sergilerde yerli desenlerin Avrupa desenlerinden aşağı olmadığını halka gösterelim.» Diğer bir üye, bu sergilerin Beyoğlu gibi daha ziyade modaya uyan muhitlerde açılması fikrini ileri sürüyor. Hasan Karakaş diyor ki:

«— Ben bir fikir öne sürdüm. Arkadaşlar hep beraber bu hususta düşünsünler. Gelecek toplantıda ben bunu yönetim kurulunda teklif edeceğim. Bir çok arkadaşlarımızın içinde bulundukları işsizliğe ve ücretlerin indirilmesine mâni olmak için tutulacak yol bence budur.

İşçilik sigortasının ihdası çarelerini aramak lâzım

Sigorta Genel Kurulunda belirtilen mühim dileklerin bakalım kaçı yerine getirilecek!

İşçi Sigortaları Genel Kurulunun « Mevzuat ve Dilek Komisyonu» bir rapor hazırlamıştır. Bu raporda umumî mahiyette şu dilekler sunlardır:

Devlet, ihtiyarlık sigortası primlerine iştirak etmelidir.

Hastalık ve analık sigortası bütün Türkiyeye teşmil edilmelidir.

Hususî kanunlarla kurulu Emeklilik Sandıkları Kuruma devrolunmalıdır.

Veremli işçiler için yeni sanatoryumlar yapılmalı, tedavisi imkânsız hastalar için de dinlenme yurdları kurulmalıdır.

Kurum, yayın faaliyetine önem vermelidir.

Meslek hastalıklarının muhtelif iş kollarına göre bir liste halinde tasnifi sağlanmalıdır.

İşyerlerinin tehlike derecelerine göre ayarlanması kısa zamanda neticelendirilmelidir.

Malûliyet ve işsizlik sigortası biran evvel ihdas edilmelidir.

Ekip halinde çalışan veya gece mesaisi yapan işyerlerinde saat 24 le sabah saat 8 arasında geçen çalışmalar için yıpranma payı usulünün tatbiki imkân ve şartlarının araştırılması lâzımdır.

İşçiler bilhassa şu isteği ileri sürmüşlerdir:

İhtiyarlık sigortasından aylık almağa hak kazanmış işçilerden kendi arzusu ile iş akdini feshedenlere İş Kanununun 13 üncü maddesinin tâdili suretiyle tazminat verilmelidir.

İşçi delegesi olarak Komisyon çalışmalarına katılan Süreyya Birol, Yusuf Sidal, Hayri Pozam, Adil Boğakaptan, Mehmed Orhun ve ilim adamlarından profesör Ferid Hakkı Saymen ile profesör Muammer Tolga bu isteği yerinde bulmuş, fakat işveren delegesi Mustafa Demir, Hakkı Avunduk, Hulûsi Tamer, Tarık Erdem bu tazminatın verilmemesi üzerinde ısrar etmiştir.

Raporda muhtelif sigorta kanunlarının tenkidleri de geniş ölçüde yapılmıştır.

İŞÇİ HAKKI: — 27 Haziranda Ankara'da toplanan İşçi Sigortaları Genel Kurul toplantısı 3 Temmuz akşamı sona ermiştir.

Bir hafta süren toplantı zarfında gerek işçi, gerekse işveren delegeleri Kurumun çalışma raporunu ve bilânçosunu tenkidden sonra Yönetim Kurulunu ibra' etmişlerdir. Bir haftalık müzakere ve komisyon toplantılarının verdiği netice; 44 maddelik bu rapordan ibaret kalmıştır.

İşçi Sigortaları Kurumunun Teşkilât Kanunundaki aksaklık ve noksanlık yüzünden, Genel Kurul üyeleri sadece tenkid yapmak, fakat Yönetim Kurulunu da ibra etmek mevkiindedir. Zira işçi ve işveren üyelerinin muayyen devreler için seçimini sağlama hariç, Genel Kurulun hiçbir yetkisi yoktur. İşçi Sigortaları Kurumunun işçi ve iş verenin ödediği primlerle işleyen bir mekanizma olmasına rağmen işçi ve işverenler ne Sigorta Genel Müdürünü, ne de diğer üyelerini seçmek veya seçmemek hakkını haiz değildir. Tâyinler, Bakanlar Kurulunca yapılır.

Bu bâriz aksaklık yüzündendir ki Sigorta Genel Müdürlüğü bugüne kadar ne işçileri, ne de işverenleri tam mânasile tatmin etmek imkânını bulamamıştır. Genel Müdürlük âdeta bühâmeği tatmin mevkiindedir. Çünkü memurları birinci plânda ilgilendiren tâyin, terfi ve azil gibi kararlar Genel Kurulun değil, hükûmetin yetkisi dahilindedir. Bundan dolayıdır ki, Genel Kurul toplantısı sonunda hazırlanması mutad olan «Mevzuat ve Dilek Komisyonu raporu» nun hangi maddesinin kabul edileceği, hangisinin üzerinde durulmıyacağı, değişen Hükûmetlerin, hattâ değişen Bakanların arzularına bağlı kalmaktadır.

İşçi sınıfı

(Baştarafı S. 1 de)

gümrük himayesinden mahrum kalan sanayi mamûllerini yapan işçiler daha geniş ölçüde açıkta kalmıştır.

Bu durum karşısında işçiler toplu halde Demokrat Partiyi destekler olmuşlardır. Netekim, İşçi Sendikaları Birliği Başkanı Şeref Hivel, Tütün El İşçileri Sendikasının pazar günkü kongresinde Millet Partisi ve Demokrat Parti adına gönderilen «Kongreye başarı» mektupları üzerine söz alarak şunları söylemiştir:

«— Biz işçilere faydalı olan her partiye müzahiriz. Şu veya bu parti bizim için bahis mevzuu değildir.»

İşçilerin vaziyeti, Başkanın ifadesine hakikaten uygundur. İşçiler, bir partiyi falan zatın hatırı için tutmamakta, kendisine fayda sağladığı veya fayda sağlaması ihtimali olduğu için savmakta, çevnekte ve desteklemektedir. İşçilerin çoğu böyle düşündüğü içindir ki, çoğunluk halinde mevcud partileri destekleyememektedirler.

İşçilerin, muhtelif parti saflarında dağınık şekilde yer alması yüzünden zaman zaman sendikacılar çeşitli ithamlara maruz kalmakta, sendikacılığı falan partinin siyasetine âlet ettiği iddiasile karşılaşmaktadır. Bu da bazı sendika ve Sendikalar Birliğinde salim bir çalışma hayatına girilmesine, muayyen hedeflere ulaşmak için elbirliğile çalışmasına engel olmaktadır.

Herhangi bir siyasî parti işçi sınıfını ve köylüyü kalkındırma dâvasını programına temel mesele olarak alır ve bu gaye için dinamik bir faaliyet hayatına girerse; milyonlarca vatandaş tam bir gaye birliği içinde, gerçek bir parti hüviyetini gösterecek olan bu siyasî teşekkülün kadrosunda yer alacaktır.

İşçiler partilerin oy avcılığına dikkat etmek mecburiyetindedir.

Kemal SÜLKER

Şişe ve cam

(Baştarafı S. 1 de)

miştir. Tâmir esnasında işçilerine hiçbir yevmiye vermiyen fabrika sahibi, herhangi bir tazminat vermemek için de işçileri işinden çıkarmadığını bildirmiştir. Fırın tâmiri işinin kaç ay süreceği belli olmadığından, 156 cam işçisinin durumları son derece bozulmuştur.

Hâdise ile alâkadar olan Şişe ve Cam İşçileri Sendikası durumu Bölge Çalışma Müdürlüğüne bildirmiştir. İşçilerin yevmiye ve tazminat almalarının Bölge Çalışma Müdürlüğünce tesbiti istenmektedir.

20 yıldır

(Baştarafı S. 1 de)

Sendika, istenirse hangi yabancıların nerede çalıştıklarını bir liste halinde bildireceğini de yazmış, bu yasağı tatbikle vazifeli olanların yanına her zaman iki sendikacı vereceğini de ilâve etmiştir.

İçişleri Bakanlığı Vilâyete gönderdiği bir yazıda sendikanın yapmak istediği yardım işinin tetkikini istemiştir. Valilik, Beyoğlu kaymakamlığı vasıtasile isteklerinin ne olduğunu sendikadan sordurmuştur. Sendika, Yönetim Kurulu Başkanı Yunus Yakar, verdiği cevabda şunları bildirmiştir:

«— Yabancı uyruklu garsonlar, polis defterine, idare âmiri, metrdotel, kâtip, veznedar, şef ve sair namlarda gösterilmektedir. Vereceğimiz adreslerde «idare âmiri» olarak gösterilen yabancı uyruklulann bilfiil garsonluk yaptığı her an görülebilir. 2007 sayılı kanun tatbik edilmelidir. Zira işsiz vatandaşlarımızın sokaklarda, han köşelerinde aç, sefil ve perişan bir halde dolaştığını görmek hangi vicdan sahibi vatandaşın kalbini sızlatmaz. Taşradan şehrimize çalışmak için gelen işçi, kendi vatanında işsiz, perişan dolaşırken, memleketle hiçbir ilgisi olmıyan yabancılara iş verilmesinin önlenmesini rica ederim.

Eğer sendikamızdan iki kişi ile işyerleri kontrol edilirse polis defterine yanlış adla geçirilenler kolaylıkla meydana çıkarılır. Memleketimizde bizim iş kolumuzda kalifiye ve lisan bilir işçilerimiz ihtiyacı karşılayacak mikdar ve vasıfdadır.»

Sendika, bu izahat üzerine alâkalıların icraatını beklemektedir.

Tekel tütün işçilerinin mesaileri

(Baştarafı S. 1 de)

ğü şimdi fazla mesaileri kaldırmağa başladı. Bir kısım dairelere fazla mesai yaptırılmamakta, saat 17 de fabrikadan çıkarılmaktadır. İşçiler, bir kısmının fazla mesailerden mahrum edilip, bir kısmının fazla çalıştırılmasından üzüntü duymakta ve:

«— Ya hepimize fazla mesai yaptırılmalı, yahut hepimiz saat 17 de işi bırakmalıyız. Ve fazla mesai farkı normal ücretlerimize aksettirilmelidir.» demektedir.

Tekel tütün işçileri, fazla mesailer sonunda elde edilen günlük istihsal mikdarını normal mesai ile temin edeceklerini belirtmekte ve ücretlerinin azaltılmamasını istemektedirler. Bu dilek Ankara'da Tekel ve Çalışma Bakanlıklarına bildirilecektir.

Grev ve lokavt tasarısı

(Baştarafı S. 1 de)

«Grev ve Lokavt Kanunu» ile gerekçesinin tam bir özetini okurlarımıza sunuyoruz. Böylece tasarı hakkında kâfi bir fikir edinebileceklerdir.

Tasarı gerekçesine göre; Grev ve Lokavt Kanunu beş bölümü ihtiva etmektedir. Birinci bölüm grev, ikinci bölüm lokavt, üçüncü bölüm müşterek hükümler, dördüncü bölüm mecburî uzlaştırma ve ihtiyarî tahkim ve beşinci bölüm ise ceza hükümleri başlığını taşımaktadır.

Kanunun birinci maddesinde grevin, 13 üncü maddesinde lokavtın, anî ve fevrî bir surette, ihtilâfın başgöstermesile birlikte derhal icrasına başlanılamıyacağı hükme bağlanmıştır.

Kanunun ikinci ve on dördüncü maddeleri, grev veya lokavtın nisabına, mahiyet ve tarifine taallûk etmektedir. Bu maddelere göre; grev 50 den az işçisi bulunan bir yerde 10 işçinin, 50-99 işçisi bulunan bir yerde işçi sayısının beşde birinin, 500 den yukarı işçisi bulunan bir yerde en az 100 işçinin, mevcud iş şartlarını değiştirmek, mevcut hak ve menfaatlerine riayeti sağlamak veya usul ve tarzlarda değişiklik yapmak icin, ihtilâf çıkarması ve bilmukabele lokavt, bu nisbetlerdeki işçinin, işveren tarafından, mevcud iş şartlarının kendi lehine çevrilmesi veya bunların usul ve tarzlarında değişiklik yapılması maksadile, iş yerinde fiilen çalışmalarına müsaade olunmaması veya işin durdurulması halidir.

Umumî menfaati gerektiriyorsa ve bu kanundaki şartlar mevcud olmaksızın bir iş yerinde grev veya lokavt yapılmış ise âmme makamları o iş yerlerine el koyup çalışdırılmasını sağlıyabilecektir. Böylece işçiye grev, işverene lokavt hakkı bu tasarı ile tahdidli halde tanınmaktadır. Üstelik bazı âmme hizmetlerinde çalışanlar için grev, bu âmme hizmetlerini yaptıranlar için de lokavt hakkı verilmemektedir. Ayrıca, fevkalâde hallerin ilânı halinde Bakanlar Kuruluna, lüzum görülecek yerlerde ve iş kollarında grev veya lokavtın men'i salâhiyeti de tanınmıştır.

Grev ve lokavt hakkının tanınmadığı yerlerde iş kollarında, yahut Bakanlar Kurulu kararına göre grev ve lokavtın yasak edildiği yerlerde cıkacak iş ihtilâflarının kotarılması şekli İş Kanununun 5 inci faslı hükümlerine tâbi tutulmuştur.

Tasarıdaki hallere göre grev veya lokavt; mevcud iş mukavelesinin «feshini» değil, «tâlikini» tasrih etmektedir.

Böylece İş Kanununun 13 üncü maddesinde tazminat hakları mahfuz tutulmuştur. Ancak bu halin uzun müddet devamının iş vereni zarara düçar edeceği düşünülerek tasarıya «üç ayı geçmemek üzere» kaydı konulmuştur. Grevin devamına, greve dahil olmıyan işçilerin çalışma serbestisi ve iş verenin bunları çalıştırmak yetkisi de mahfuz tutulmuştur. Böylece ihtilâf çıkan iş yerlerindeki iş düzeninin bozulmamasına dikkat edilmiştir. Ancak grevin devamınca grev yapan işçiler yerine yeni işçi alınmaması da hükme bağlanmıştır.

Bir iş yerinde çıkan grev, iş yerinin iş veren tarafından tamamen kapatılmasını icab ettirir ve o iş yeri kapatılırsa, iş akdi feshedilmiş sayılır. Ancak iş verenin bunu kötüye kullanmaması için de tasarıya bir hüküm konulmuştur. Bu hükümde, kapatılan iş yeri altı ay zarfında tekrar açılırsa grev yüzünden açıkta kalan işçilerin tekrar işe alınacağı bildirilmektedir.

Tasarıda grev ve lokavtın devam edeceği müddetlerin yıllık ücretli izinlere, hafta tatilleri veya genel tatillerdeki ücretlere ve kıdem haklarına halel getirmiyeceği de kaydedilmiştir.

(Devamı gelecek sayıda)

İşçilerimizi himaye

(Baştarafı S. 1 de)

"— Memlekette işsizliğin mevcut olduğu münakaşa kabul etmez bir hakikattır. Bugün işsizliğin varlığından şüphe edenlerin görüş kudretleri üzerinde teemmül etmek gerekir.

Mademki işsizlik vardır; var olan şeyin sebebinin de mevcut olması iktiza eder.

Biz, işsizliğin giderilmesi sebeplerini şöylece sıralıyabiliriz :

a - Köylü kalkınması,

b - İhracat ve ithalât sisteminin ıslahı,

c - Orman ve hayvancılığın ıslahı,

d - Memleket sanayiinin kalkınması.

Biz burada memleket sanayiinin kalkınmasında esaslı bir unsur olan yerli malı kullanma mevzuu üzerinde hassasiyetle duruyoruz. Evsaf ve kalite kıymetini mahreç ve patente göre değerlendiren vatandaşlara da, bu vadide sadade dönmelerini, aradıkları vasıflarda malların Türk işcisinin sanatkâr elinde kıymetlenmiş olarak piyasada mebzul miktarda mevcut olduğunu hatırlatmak isteriz.

Bugün memleket sanayiinin kalkınması yerli malının kullanılması ile kaimdir. Vatandaşların ısrarla yerli malı arayıp almaları yerli malının sürümünü arttırır. Dolayısile duran tezgâhlar tekrar faaliyete geçer. Bu da talebi karşılıyamıyacak olursa, semalarımızda yeni yeni fabrika bacaları yükselir. Yeniden faaliyete geçen her tezgâh piyasada issiz dolasan bir işçi vatandaşın ocağının tütmesini sağlar. Böylece hem işsizlik önlenir. hem de millî sanayi lâyık olduğu kalkınmayı temin eder.

Binaenaleyh milletin refahını. iscinin saadetini istiyen herkesin mutlaka yerli malı kullanması memleket borcudur.

Bu mukaddes vazifeye bütün vatandaşları dâvet ederken en büyük vicdan huzuru duymaktayız.

Yerli malı sürümünün sağlanmaması. memlekette mevcut fabrikaların iflâsını ve binnetice issiz vatandaşların adedinin fazlalasmasını temin eder ki bu is memleket icin bir felâket olur.»

Basın teknisyenleri Sendikasının tüzüğünde yapılan tadilât

(Geçen sayıdan devam)

man sendikadan istifa ederek çıkabilir, sendikadan çıkarken herhangı bir tazminat ve hak iddia edemez.

Madde 12: Üyelerden birinin matbaa işlerile alâkadar olmıyan diğer bir sanata intisap ettiği günden itibaren sendika ile alâkası kesilir.

D. Madde 13: Bu tüzük hükümlerine devamlı olarak riayet etmiyenler.

Madde 14: On üçüncü maddenin A.C.D.E. ve F. fıkralarında yazılı fiilleri yapanlar suçun mahiyetine göre Haysiyet Divanınca cezalandırılır veya tardedilirler.

SENDİKANIN YAPACAĞI VE YAPAMIYACAĞI İŞLER

15 inci maddenin (D fıkrası kaldırılarak diğer fıkralar ona göre harf sırası ile isimlendirilmiştir.) ek M fıkrası olmustur. Gazete, Spor

— Madde 16 dan gazete, Spor, Kültür ve Temsil kolları kurmak yönetim kurulunun yetkisi dahilinde olup kooperatif, matbaa ve emsali tesisler Genel Kurul kararı ile yapılır.

Sendikanın maddî ve manevî yükselmesi hususunda Yönetim Kurulu bürolar teşkil edebilir. Bu büroların idareleri Sendikaya kayıtlı ve bu islerde ihtısası olan kimselere de verilebilir. Ancak Yönetim Kurulu üyeleri dışında kurulacak teşekküllerde vazife alacak arkadaşlar Yönetim Kuruluna karşı her hususta sorumludur.

Madde 16: Sendikanın üyelerine yapacağı yardım şunlardır: A) hastalık B) ışsizlik C) ölüm.

A) Hastalık yardımı, haftada (500) kuruş olmak üzere ayda (20) lirayı gecmez.

5502 sayılı Umumî Hastalık Sigortası Kanununun şumulü içindeki işyerlerine sağladığı yardımlar devam ettiği müddetçe bu gibi işyerlerindeki arkadaşlara sendika ayrıca hastalık yardımı yapmaz. Bu yardım herhangi bir surette kesildiği takdirde sendika doktorunun vereceği rapora istinaden sendikaca yardım tekrar başlar ve iki ay devam eder.

İş Kanununun kapsamına girdiği ve mevzuubahis Umumî Hastalık Sigortasınca yardım yapılmadığı müddetçe bu gibi işyerlerindeki arkadaşlara Sendika Doktorunun hasta raporunu getirdiği tarihten itibaren üc ay ayda virmi lira olmak üzere yardım yapılır. Hastalık devam ettiği takdirde aynı hastaya tekrar üç ayda on liradan

(Devamı gelecek sayıda)

Tekel el işçileri

(Baştarafı S. 1 de)

başıların yolsuz hareketlerinden şikâyet etmiştir.

Çalışma raporu tasvib edildikten sonra üyelerden Mehmet Önür söz almış, on bin tütün işçisinin kiminin «sezon işçisi» kiminin «daimî işçi» olarak ikiye bölündüğünü anlatmıştır. İşçi, sezon işçilerinin yedi bini aştığını, bunların yıpranma priminden, umumî hastalık ve ihtiyarlık sigortalarından faydalanamadıklarını belirtmiştir. Bundan sonra sekiz aylık işi olan bir patronun işçilerle dörder aylık mukavele yaptığını, böylece işçilerin sosyal yardımlardan faydalanmalarına imkân bırakmadığını sözlerine ilâve etmiştir. Bu işçi konuşmasını şu sözlerle devam etmiştir:

«— Sezon işçiliği kaldırılmalıdır!»

Kemal Demiröz, yaptığı konuşmada tütünde çalışarak maişetini temin edenlerin karşılaştığı acı durumu belirtmiş, senenin muayyen aylarında boşta kalan binlerce işçinin ancak borçla maişetlerini temin edebildiklerini söylemiş, çalıştıkları aylar, ellerine geçen paranın borçlarını telâfiye kâfi gelmediğini sözlerine ilâve etmiştir.

Kemal Demiröz, konuşmasının sonunda demiştir ki:

«— Memleketimize milyonlar kazandıran tütün, niçin bizi sefalete düçar etsin?»

Bundan sonra, tütün depolarında çalışan kadın işçilerin «tonga» da çalıştırıldıklarını, acı bir dille anlatarak ezcümle şunları söylemiştir:

«— Tongada çalışan kadın isciler ıztırap içinde kıvranıyor. Halsiz düşüyor, hastalanıyor ve sakatlanıyor. Kadın, tongaya tahammül edebilir mi?»

Üyeler hep bir ağızdan:

«— Hayır! Hayır!» diye bağırmışlardır. Kemal Demiröz:

«— Kadın işçiler, erkek isciler gibi ağır islere dayanır mı?» diye sormuş, yine işçiler:

«— Olamaz!» demişlerdir.

Bundan sonra Şeref Hivel ve Muammer Özerkan birer konuşma yapmışlardır. Neticede yeni Yönetim Kurulu seçilmiştir.

Debağ ve Deri

(Baştarafı S. 1 de)

beyanname neşrini ileri sürmektedir.

Rahim Mumcuların belirttiğine göre halen Iş Kanunu kapsamına alınmamış bazı iş yerlerinde on kişiden fazla işçi çalıştırılmakta, bu işçilere, hiçbir hak tanınmamaktadır. Diğer taraftan işçi sayısı bakımından kanun şûmulüne alınmayan yerlerde çalışan işçiler son derece ağır şartlara boyun eğmek zorunda bırakılmaktadır.

Sendikalar Birliği bu hususlarda henüz kesin bir karara varmamıştır.

Teşekkür

Gazetemizin intişarını okurlarına bildirmek nezaketini gösteren: «Sendika Sesi» ve Adanada çıkan «İşçi Sesi» gazetelerine en samimî teşekkürlerimizi bildiririz.

«İşçi Hakkı» nın yayınlanması üzerine bizzat ve mektupla tebrik ve başarılar temennisinde bulunan bütün işçi arkadaşlarımıza ve millet vekillerine gazetemizin işyerlerinde satılınasına çalışan idealist sendikacılara sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

İŞÇİ HAKKI
HAFTALIK, SİYASÎ
MÜSTAKİL GAZETE

Gönderilen yazılar geri verilmez

Yıllık abonesi 540 Krş.
Altı aylık 270 Krş.

İLÂN TARİFESİ

Başlık 20 Lira
Resmî ilânların bir santimi 2.00 »
Kongre ilânları 7.50 »
Doğum, nişan, düğün ve ölüm ilânlarından hiçbir ücret alınmaz

Basıldığı yer: M. Sıralar Matbaası, İstanbul — Cağaloğlu